Council of the European Union

Brussels, 26 October 2026
(OR. en, fi, sv)

14904/26

Interinstitutional File:
2026/0203 (COD)

ENER 688
FISC 368
ECOFIN 1367
ENV 1293
TRANS 651
CODEC 1979
INST 375
PARLNAT 184
PARLNAT

COVER NOTE

From:	The Finnish National Parliament
date of receipt:	23 October 2026
To:	The President of the Council of the European Union
Subject:	Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council amending Regulation (EU) 2019/943, as regards future-proofing electricity bills in the Union, through reducing system costs and fostering electrification and digitalisation [doc. 12071/26 - COM(2026)600] - Reasoned opinion on the application of the Principles of Subsidiarity and Proportionality

Delegations will find enclosed the reasoned opinion[1] of the Finnish National Parliament on the above.

---

[1] The translation(s) of the opinion may be found on the Interparliamentary EU Information Exchange website (IPEX) at the following address: https://secure.ipex.eu/IPEXL-WEB/document/eu_legislative_database

Suuri valiokunta

Ehdotus EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS asetuksen (EU) 2019/943 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse tulevaisuuden vaatimukset huomioon ottavista sähkölaskuista unionissa vähentämällä järjestelmäkustannuksia ja edistämällä sähköistämistä ja digitalisaatiota

JOHDANTO

Vireilletulo

Euroopan komissio antoi 17 päivänä heinäkuuta 2026 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EU) 2019/943 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse tulevaisuuden vaatimukset huomioon ottavista sähkölaskuista unionissa vähentämällä järjestelmäkustannuksia ja edistämällä sähköistämistä ja digitalisaatiota (jäljempänä *asetusehdotus*). Komissio toimitti ehdotuksen Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen soveltamisesta tehdyn pöytäkirjan N:o 2 mukaisesti eduskunnalle 2 päivänä syyskuuta 2026.

Eduskunnan työjärjestyksen 30 §:n 3 momentin mukaan Euroopan unionin toimielinten eduskunnalle toimittamat asiakirjat, jotka sisältävät esityksen lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi, merkitään saapuneiksi suuressa valiokunnassa, joka lähettää ne asianomaisille erikoisvaliokunnille sekä myös Ahvenanmaan maakuntapäivälle siinä tarkoituksessa, että ne voivat ilmaista suurelle valiokunnalle käsityksensä säädösesityksestä toissijaisuusperiaatteen kannalta.

Työjärjestyksen 30 §:n 4 momentin mukaan eduskunta voi suuren valiokunnan ehdotuksesta päättää antaa toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen soveltamisesta tehdyn pöytäkirjan N:o 2 artiklassa 6 tarkoitetun perustellun lausunnon Euroopan parlamentin puhemiehelle sekä neuvoston ja komission puheenjohtajille syistä, joiden perusteella se arvioi, ettei kyseinen esitys ole toissijaisuusperiaatteen mukainen.

Talousvaliokunta päätti 8 päivänä lokakuuta 2026 esittää suurelle valiokunnalle, että suuri valiokunta ottaa asetusehdotuksen Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 5 artiklan 3 kohdassa määritellyn toissijaisuusperiaatteen kannalta käsiteltäväksi. Talousvaliokunta totesi kannanotossaan, että valiokunnan saaman selvityksen perusteella komissio ei ole verkkomaksuja ja energiaverotusta koskevien säännösten osalta osoittanut riittävällä tavalla, että ehdotuksen tavoitteita ei voitaisi saavuttaa jäsenvaltioiden tasolla tai että ne saavutettaisiin paremmin unionin tasoalla. Talousvaliokunta katsoi, että on epäselvää, onko ehdotettu yksityiskohtainen EU-tason sääntely kokonaisuudessaan välttämätöntä kysymyksessä olevan ehdotuksen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Hyväksytty
3.2

Valiokunnan mietintö SuVM 2/2026 vp

Suuri valiokunta päätti 14 päivänä lokakuuta 2026 ottaa asian käsiteltäväksi ja laatia asiasta mietinnön ehdotukseksi eduskunnan kannaksi asetusehdotuksen yhteensopivuudesta toissijaisuusperiaatteen kanssa.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- lainsäädäntöneuvos Leo Parkkonen, valtiovarainministeriö
- teollisuusneuvos Tatu Pahkala, työ- ja elinkeinoministeriö

Suuri valiokunta on saanut asetusehdotuksesta Ahvenanmaan maakunnan hallituksen kannanoton.

ASETUSEHDOTUS

Asetusehdotuksen tavoitteena on vähentää sähkönkäyttäjille aiheutuvia järjestelmäkustannuksia, tukea sähköistymistä sekä edistää sähköjärjestelmän digitalisaatiota. Komissio katsoo, että sähköjärjestelmän kustannuksia voidaan hillitä hyödyntämällä olemassa olevaa verkkoinfrastruktuuria tehokkaammin, lisäämällä joustoa sekä ottamalla käyttöön uusia digitaalisia ratkaisuja.

Asetusehdotuksella muutettaisiin sähköverkkomaksuja ja energiaverotusta koskevaa sääntelyä sekä lisättäisiin sähkömarkkina-asetukseen uusia säännöksiä älykkäistä sähköverkoista, sähköverkkodatan vaihdosta ja älykkäistä mittausjärjestelmistä. Lisäksi ehdotetulla asetuksella täsmennetään sähköverkkoliitäntöjä ja verkkokapasiteetin niukkuustilanteita koskevia menettelyjä. Komission mukaan tavoitteena on parantaa olemassa olevan verkkoinfrastruktuurin käyttöastetta, vähentää järjestelmäkustannuksia ja tukea sähköistymistä.

Talousvaliokunta kiinnittää kannanotossaan toissijaisuuden näkökulmasta huomiota erityisesti asetusehdotuksen verkkomaksuja ja energiaverotusta koskeviin säännöksiin, joten niitä kuvataan seuraavassa tarkemmin.

Verkkomaksut

Verkkomaksuja koskevien muutosten tavoitteena on komission mukaan vahvistaa sähköjärjestelmän käyttäjien ja verkonhaltijoiden kannustimia siten, että verkkoa käytetään tehokkaammin, kulutushuippuja vähennetään, joustoa lisätään ja verkon kehittämistarpeita voidaan pienentää. Ehdotetulla sääntelyllä pyritään tarkentamaan EU-tason yhteisiä periaatteita tariffeihin sovellettavista menetelmistä, jotka tukisivat unionin sähköistämistavoitteita. Lisäksi pyritään lisäämään verkkomaksujen läpinäkyvyyttä ja vertailtavuutta sekä vahvistamaan sähköverkkojen tehokkaan käytön arviointia.

Ehdotuksen keskeinen sisältö koskisi sähkömarkkina-asetuksen 18 artiklassa säädettyjä verkkomaksuja ja tariffeihin sovellettavia menetelmiä. Verkkomaksuilla eli tariffeilla viitataan jakelu- ja siirtoverkkotasolla perittäviin liityntä- ja verkkopalvelumaksuihin. Lisäksi ehdotuksella täsmennettäisiin, että tariffimenetelmillä tarkoitetaan sekä järjestelmän kättäjiin sovellettavia verkkomaksuja että verkonhaltijoiden tulonmuodostuksen määräytymistä.

Nykyinen sähkömarkkina-asetus sisältää yleisempiä periaatteita verkkomaksujen kustannusvastaavuudesta, avoimuudesta, syrjimättömyydestä sekä sähköjärjestelmän tehokkaan käytön edistämisestä. Ehdotus täsmentäisi nykyisiä periaatteita, laajentaisi niiden soveltamisalaa, muuttaisi ne velvoittavammiksi vaatimuksiksi ja osan niistä aiempaa yksityiskohtaisemmiksi. Lisäksi sääntelyyn lisättäisiin kokonaan uusia vaatimuksia. Uutena elementtinä artiklan nimenomaisesti todetaan koskevan myös verkonhaltijoiden tulonmuodostuksen määräytymisperusteita.

Ehdotukseen sisältyisi edelleen vaatimus siitä, että verkkomaksujen tulee perustua tehokkaan ja rakenteeltaan vertailukelpoisen verkonhaltijan kustannuksiin sekä huomioida verkonhaltijoiden välisestä kompensaatiojärjestelmästä aiheutuvat maksut ja tulot. Lisäksi 18 artiklan 2 kohdan mukaisesti niiden tulisi sisältää kannustimia sähköverkon kustannustehokkaaseen käyttöön, kehittämiseen optimointiin, tukea joustopalveluja ja joustavia verkkoliityntöjä, sekä tukea digitaalisten ratkaisujen, älykkäiden sähköverkkojen ja älykkäiden mittausjärjestelmien hyödyntämiseen.

Voimassa olevaan sääntelyyn sisältyvien kustannusvastaavuutta, energian varastointia, uusiutuvan energian integrointia sekä sähköverkon tehokasta käyttöä koskevien tavoitteiden lisäksi verkkomaksujen ja verkonhaltijoiden tulonmuodostuksen määräytymisperusteiden tulisi jatkossa huomioida järjestelmän käyttäjien verkolle aiheuttamat kustannukset sekä tarjota käyttäjille kannustimia sähkön ottamiseen ja syöttämiseen verkkoon sähköjärjestelmän tehokasta käyttöä tukevalla tavalla. 18 artiklaan 2 kohtaan ehdotettaisiin lisäksi velvoittavia sijaintiperusteisia investointisignaaleja, kulutushuippujen vähentämiseen tähtääviä kannustimia, kapasiteettiperusteisia maksukomponentteja sekä käyttöajankohtaan perustuvia verkkomaksuelementtejä.

Ehdotuksella laajennettaisiin myös useiden nykyisten periaatteiden soveltamisalaa 18 artiklan 2 kohdassa. Verkkotasoihin liittyvä syrjimättömyysvaatimus koskisi jatkossa kaikkea kulutusta, tuotantoa ja muita järjestelmän käyttäjiä nykyisen tuotantopainotteisen lähestymistavan sijaan. Samoin verkkomaksujen olisi nykyistä yksityiskohtaisemmin huomioitava kolmansien osapuolten markkinoille pääsy, aggregointi, energiayhteisöt, oma tuotanto, energian varastointi sekä kysyntäjoustoon osallistuminen. Lisäksi ehdotuksessa säädettäisiin nykyistä täsmällisemmin joustavien verkkoliityntöjen käytön edistämisestä sekä energiavarastojen verkkomaksujen määräytymisestä.

Komissiolle siirrettäisiin myös valta antaa delegoituja säädöksiä verkkomaksujen yhteisestä rakenteesta ja unionin tasolla harmonisoiduista tariffeihin sovellettavista menetelmistä. Delegoiduilla säädöksillä tarkennettaisiin myös edellytykset, joiden mukaisesti kansalliset sääntelyviranomaiset voisivat ottaa käyttöön erityisiä tariffijärjestelmiä tietyille käyttäjäryhmille sekä tariffeihin sovellettaviin menetelmiin liittyviä kuulemisvaatimuksia. Ehdotetut valtuudet voisivat vaikuttaa kansallisen sääntelyviranomaisen mahdollisuuksiin käyttää sähkömarkkinadirektiivissä sille annettua toimivaltaa vahvistaa tai hyväksyä verkkomaksuihin sovellettavia menetelmiä.

Valiokunnan mietintö SuVM 2/2026 vp

Energiaverotus

Sähköverotusta koskevien ehdotettujen säännösten tavoitteena on komission mukaan tukea sähköistymistä varmistamalla, ettei sähköä veroteta valmisteverotuksessa maakaasua ankarammin. Lisäksi ehdotuksella pyritään helpottamaan energiaverodirektiivin mukaisten sähköveron alennusten tai vapautusten käyttöä energiaintensiivisille yrityksille. Komission mukaan verotusta koskevat toimenpiteet täydentävät verkkomaksuja koskevia toimia ja tukevat siirtymää fossiilisista polttoaineista sähköön.

Asetukseen ehdotetaan lisättäväksi uusi 18 c artikla energiaverotuksesta. Ehdotuksen mukaan jäsenvaltioiden olisi edistettävä sähkön käyttöä energialähteenä verotuksellisen ohjauksen keinoin. Lisäksi jäsenvaltioiden olisi asetettava energiatuotteiden ja sähkön verotusta koskevan yhteisön kehyksen uudistamisesta annetun neuvoston direktiivin 2003/96/EY, jäljempänä energiaverodirektiivi, soveltamisalaan kuuluvat sähkön ja maakaasun valmisteverot siten, ettei sähkön verokanta olisi maakaasun verokantaa korkeampi. Ehdotettuun sääntelyyn sisältyisi myös mahdollisuus poiketa tästä vaatimuksesta komission hyväksymällä määräaikaisella poikkeuksella erityisten kansallisten olosuhteiden perusteella.

Lisäksi ehdotuksen mukaan energiaverodirektiivin 17 artiklan 4 kohdassa säädetyn ympäristöedellytyksen katsottaisiin automaattisesti täyttyvän silloin, kun jäsenvaltio soveltaa energiaintensiivisille yrityksille toimitettuun sähköön alennettua verokantaa tai verovapautta.

Ehdotus kaventaisi jäsenvaltioiden veropoliittista liikkumavaraa sitomalla sähkön ja maakaasun verotuksen toisiinsa siten, ettei sähköä voitaisi verottaa maakaasua ankarammin missään tilanteessa. Samalla energiaintensiivisen teollisuuden sähkönkäytölle luotaisiin uusi mahdollisuus energiaverovapauteen. Ehdotus poikkeaisi siten näiltä osin siitä, mitä jo yhdenmukaistetusta energiaverotuksesta energiaverodirektiivissä säädetään ja mahdollistetaan jäsenvaltioille.

Komission arvio ehdotuksen toissijaisuusperiaatteen mukaisuudesta

Komission mukaan ehdotuksen tavoitteita ei voida riittävällä tavalla saavuttaa jäsenvaltioiden omin toimin, koska sähköjärjestelmän digitalisaatio, kysyntäjouston hyödyntäminen ja älykkäiden sähköverkkojen käyttöönotto sisältävät rajat ylittäviä ulottuvuuksia. Komission mukaan myös jäsenvaltioiden erilaiset lähestymistavat muun muassa koskien verkkomaksujen määräytymisperusteita ja älykkäitä mittausjärjestelmiä voivat johtaa sisämarkkinoiden hajanaisuuteen ja heikentää sähkömarkkinoiden tehokasta toimintaa. Komission mukaan unionitason toimilla voidaan lisätä sähköjärjestelmän tehokkuutta, edistää sähköistymistä ja joustoa sekä parantaa sähkömarkkinoiden toimintaa koko unionissa.

Valtioneuvoston arvio ehdotuksen toissijaisuusperiaatteen mukaisuudesta

Valtioneuvosto on toimittanut eduskunnalle asetusehdotuksesta kirjelmän (U 59/2026 vp). Valtioneuvosto katsoo kirjelmässään, että ehdotuksen toissijaisuusperiaatteen mukaisuus herättää kysymyksiä erityisesti verkkomaksuja koskevien säännösten osalta. Valtioneuvoston arvion mukaan komissio ei ole osoittanut sellaisia verkkomaksuja koskevia sisämarkkinoiden toimintahäiriöitä tai muita rajat ylittäviä ongelmia, joita jäsenvaltiot eivät voisi tehokkaalla tavalla ratkaista

kansallisella tasolla. Ehdotuksen perusteluissa ei myöskään esitetä näyttöä siitä, että ehdotettu verkkomaksujen määräytymisperusteiden harmonisointi tuottaisi sellaista unionitason lisäarvoa, jota ei voitaisi saavuttaa nykyisen sääntelykehyksen puitteissa.

Valtioneuvosto katsoo, että ehdotusta on tarkasteltava myös suhteellisuusperiaatteen näkökulmasta niiden säännösten osalta, joilla lisättäisiin sitovaa verkkomaksuja koskevaa unionitason sääntelyä ja siirrettäisiin komissiolle toimivaltaa antaa verkkomaksuja koskevia delegoituja säädöksiä.

Valtioneuvosto suhtautuu erittäin varauksellisesti valtuuteen antaa delegoituja säädöksiä verkkomaksujen yhteisestä rakenteesta ja harmonisoiduista tariffeihin sovellettavista menetelmistä. Valtioneuvosto katsoo, että ehdotettu valtuus koskee asetuksen keskeisiä osia, eikä niitä siten tulisi siirtää komission säädettäväksi delegoiduilla säädöksillä.

Valtioneuvosto katsoo, että sähkömarkkinadirektiivissä ((EU) 2019/944) kansalliselle sääntelyviranomaiselle annettu toimivalta vahvistaa tai hyväksyä siirto- ja jakeluverkkomaksut tai niiden määräytymisperusteet tai molemmat tulisi säilyä kansallisella tasolla. Ehdotuksen sekä sen nojalla mahdollisesti annettavien delegoitujen säädösten ei tulisi johtaa tilanteeseen, jossa komissio tosiasiallisesti määrittäisi verkkomaksumenetelmien sisällön tavalla, joka kaventaisi kansallisen sääntelyviranomaisen direktiivissä säädettyä toimivaltaa.

Energiaverotuksen osalta valtioneuvosto toteaa, että energiaverotuksesta säädetään jo nyt nykyisessä sääntelykehyksessä yhdenmukaistetusti energiaverodirektiivissä, jossa vahvistetaan sähkön ja polttoaineiden verotusta koskevat koskevat keskeiset linjaukset. Valtioneuvosto katsoo, että asetusehdotus sisältää enegiaverotuksen lisäharmonisointia, joka olisi ristiriidassa voimassa olevan energiaverodirektiiviin kanssa. Tämä aiheuttaisi epäselvyyttä sovellettavista säännöksistä.

Valtioneuvosto katsoo, että jatkoneuvotteluissa tulisi arvioida energiaverotusta koskevien säännösten osalta tarkemmin, tuottaisiko ehdotettu harmonisointi sellaista unionitason lisäarvoa, jota ei voitaisi saavuttaa nykyisen sääntelykehyksen puitteissa.

Valtioneuvosto arvioi energiaverotusta koskevien säännösten osalta myös asetusehdotuksen oikeusperustan asianmukaisuutta. Valtioneuvosto katsoo, ettei unionin energiapolitiikkaa koskevan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 194 (2) artiklan käyttäminen oikeusperustana olisi mahdollista energiaverotusta koskevien säännösten osalta. Valtioneuvosto katsoo, että energiaverotusta koskevassa 18 c artiklassa on kyse SEUT 113 artiklassa tarkoitetusta yhdenmukaistetusta välillisestä verosta.

Ahvenanmaan maakunnan hallituksen kanta asetusehdotukseen

Ahvenanmaan maakunnan hallitus on toimittanut suurelle valiokunnalle kannanoton asetusehdotuksesta. Maakunnan hallitus toteaa verkkomaksujen osalta, ettei se usko, että asetusehdotuksessa mainittuja tavoitteita saavutetaan verkkomaksut yhdenmukaistamalla tai siirtämällä alan toimivaltaa jäsenvaltioilta komissiolle.

Maakunnan hallitus katsoo, että verkon kehittämiseen ja tariffirakenteisiin liittyvät päätökset tulee jatkossakin tehdä paikallisella tasolla, jossa paikalliset tarpeet ja haasteet tunnetaan parhaiten. Maakunnan hallitus suhtautuu kriittisesti komissiolle ehdotettuun valtuuteen antaa delegoituja säädöksiä verkkomaksujen yhteisestä rakenteesta ja harmonisoiduista tariffeihin sovellettavista menetelmistä. Maakunnan hallitus kannattaa periaatteessa sitä, että verkkomaksuilla edistetään joustavuutta, kulutusjoustoa ja sähköjärjestelmän tehokasta käyttöä, mutta katsoo, että asetus ei anna jäsenvaltioille riittävästi liikkumavaraa, jotta ne voisivat huomioida kansalliset olosuhteet ja jotta asetuksesta ei tulisi tarpeettoman yksityiskohtainen.

Energiaverotuksen osalta maakunnan hallitus korostaa, että EU-sääntelyn ei tule heikentää syrjäisten alueiden tai energiaintensiivisen toiminnan edellytyksiä.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Johdanto

(1) Eduskunnalla on oikeus valvoa toissijaisuusperiaatteen noudattamista Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen soveltamisesta annetun pöytäkirjan (N:o 2) nojalla ja antaa EU:n toimielimille perusteltu lausunto syistä, joiden perusteella se arvioi, ettei tarkastelun kohteena oleva esitys ole toissijaisuusperiaatteen mukainen.

(2) Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) 5 artiklan 3 kohdassa säädetyn toissijaisuusperiaatteen mukaan unioni toimii aloilla, jotka eivät kuulu sen yksinomaiseen toimivaltaan, vain siinä tapauksessa ja siltä osin kuin jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla toteuttaa suunnitellun toiminnan tavoitteita, jotka suunnitellun toiminnan laajuuden tai vaikutusten takia voidaan tämän vuoksi toteuttaa paremmin unionin tasolla. Suuri valiokunta toteaa, että nyt tarkasteltavana oleva asetusehdotus kuuluu unionin ja jäsenvaltioiden jaetun toimivallan alaan.

Ehdotuksen tarkastelu

(3) Suuri valiokunta pitää sähköverkkojen kustannustehokasta kehittämistä, sähköistymisen edistämistä, puhtaan energian investointeja, digitalisaatiota ja sähköjärjestelmän joustavuutta tärkeinä tavoitteina. Valiokunta pitää myös joustavuutta ja sähköjärjestelmän tehokasta käyttöä edistäviä verkkomaksujen määräytymisperusteita lähtökohtaisesti kannatettavina, mutta katsoo, että sääntelyn tulisi jättää jäsenvaltioille riittävästi liikkumavaraa kansallisten olosuhteiden huomioon ottamiseksi eikä sääntelyn tulisi muodostua tarpeettoman yksityiskohtaiseksi.

(4) Suuri valiokunta toteaa, että asetuksen verkkomaksuja koskevat säännökset ovat toissijaisuusperiaatteen näkökulmasta ongelmallisia. Suuri valiokunta katsoo, ettei komissio ole osoittanut sellaisia verkkomaksuja koskevia sisämarkkinoiden toimintahäiriöitä tai muita rajat ylittäviä ongelmia, joita jäsenvaltiot eivät voisi tehokkaalla tavalla ratkaista kansallisella tasolla. Ehdotuksen perusteluissa ei myöskään esitetä näyttöä siitä, että ehdotettu verkkomaksujen määräytymis-

perusteiden harmonisointi tuottaisi sellaista unionitason lisäarvoa, jota ei voitaisi saavuttaa nykyisen sääntelykehyksen puitteissa.

(5) Nykyinen sääntelykehys sisältää jo verkkomaksujen suunnittelua koskevia keskeisiä unionitason periaatteita, kun taas verkkomaksujen ja verkkotoiminnan taloudellisen sääntelyn yksityiskohtainen toteutus on jätetty pääosin kansallisten sääntelyviranomaisten määriteltäväksi ottaen huomioon jäsenvaltioiden erilaiset sähköjärjestelmät, verkko-olosuhteet ja sääntelyjärjestelmät.

(6) Suuri valiokunta toteaa, että verkkomaksuihin sovellettavien menetelmien määrittely vaatii alueellisten ja paikallisten olosuhteiden huomioimista. Suuri valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyövirasto (ACER) on verkkomaksujen määräytymisperusteita koskevassa raportissaan korostanut, ettei verkkomaksujen suunnitteluun ole olemassa yhtä kaikissa jäsenvaltioissa toimivaa ratkaisua, vaan tarkoituksenmukaiset käytännöt voivat vaihdella jäsenvaltioittain sähköjärjestelmien ja kansallisten erojen vuoksi. ACERin mukaan kansallisten sääntelyviranomaisten on voitava arvioida kussakin kansallisessa toimintaympäristössä tarkoituksenmukaisimmat ratkaisut.

(7) Suuri valiokunta katsoo, että asetusehdotusta tulisi arvioida tarkemmin myös suhteellisuusperiaatteen näkökulmasta verkkomaksuja koskevan sääntelyn osalta mukaan lukien ehdotukset delegoituja säädöksiä koskevista valtuuksista. Koska ehdotuksesta ei ole tehty vaikutustenarviointia eikä vertailtu vaihtoehtoisiin toimintatapahoihin, jää osin epäselväksi, onko valittu sääntelytapa ja sen yksityiskohtaisuus tarpeen ehdotuksen tavoitteiden saavuttamiseksi.

(8) Suuri valiokunta pitää tärkeänä, että ehdotuksen tavoitteiden saavuttamiseen valitut keinot ovat tarkoituksenmukaisia ja tuottaisivat selkeää eurooppalaista lisäarvoa. Tulisi arvioida huolellisesti, onko verkkomaksujen ja verkonhaltijoiden tulonmuodostuksen määräytymisperusteiden nykyistä yksityiskohtaisempi unionintasoinen harmonisointi tehokkain ja tarkoituksenmukaisin keino sähköjärjestelmän kustannusten hillitsemiseksi, sähköistämisen edistämiseksi ja sähköverkkojen kustannustehokkaan käytön edistämiseksi.

(9) Energiaverotuksen osalta suuri valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että esityksessä ehdotetaan muutettavaksi jo yhdenmukaistettua energiaverotusta. Nykyinen energiaverodirektiivi mahdollistaa jo sen, että jäsenvaltiot voivat soveltaa sähköön alennettuja verokantoja ja verottaa sähköä lievemmin kuin maakaasua.Näin ollen suuren valiokunnan mielestä ei ole selvää, että asetuksehdotuksen sisältämät energiaverotuksen harmonisointia koskevat säännökset toisivat sellaista unionitason lisäarvoa, jota ei voitaisi saavuttaa nykyisen sääntelykehyksen puitteissa. Suuri valiokunta pitääkin ehdotusta toissijaisuusperiaatteen näkökulmasta ongelmallisena myös energiaverotusta koskevien säännösten osalta. Suuri valiokunta katsoo, että energiaverotuksen tasoon, rakenteeseen ja verokantojen välisiin suhteisiin liittyvät kysymykset kuuluvat ensisijaisesti energiaverodirektiivin sääntelykehykseen.

(10) Suuri valiokunta kiinnittää energiaverotusta koskevien säännösten osalta huomiota myös asetusehdotuksen oikeusperustaan. Ehdotuksen oikeusperustana on Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 194 artiklan 2 kohtaa, joka koskee unionin energiapolitiikkaa. Komission mukaan verotusta koskevien säännösten tarkoituksena on tukea sähköistymistä ja vähentää fossiilisten polttoaineiden käyttöä osana ehdotuksen yleistä tavoitetta alentaa sähkölaskuja ja

vähentää energiajärjestelmän kustannuksia. Komissio katsoo verotusta koskevien säännösten olevan luonteeltaan energiapoliittisia ja ehdotuksen päätavoitteen toteuttamista tukevia toimenpiteitä ja siten hyväksyttävissä SEUT 194 (2) artiklan nojalla ehdotuksen liitännäisinä osina.

(11) Suuri valiokunta katsoo, että energiaverotusta koskevissa muutoksissa, joissa ehdotetaan rajoituksia jäsenvaltion mahdollisuudelle asettaa tarkoituksenmukaiset verotasot ja tarkoituksenmukainen verotuksen rakenne, on kyse energiaverotusta koskevista keskeisistä osista ja periaatteista. Asetusehdotuksella ei sen sisällön valossa näyttäisi olevan selkeästi vain yhtä pääasiallista tarkoitusta eli energiamarkkinoiden toimivuuden parantamista, vaan olennainen osa asetusehdotuksesta koskee merkittävällä tavalla verotusta. Suuri valiokunta katsoo, että energiaverotusta koskevassa 18 c artiklassa on kyse SEUT 113 artiklassa tarkoitetusta yhdenmukaistetusta välillisestä verosta, eikä SEUT 194 (2) artiklan käyttäminen oikeusperustana olisi siten mahdollista energiaverotusta koskevien säännösten osalta.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Suuren valiokunnan päätösehdotus:

Suuri valiokunta ehdottaa, että eduskunta hyväksyy seuraavan EU:n perussopimuksiin liitetyssä, toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen soveltamista koskevassa pöytäkirjassa N:o 2 tarkoitetun perustellun lausunnon:

> *Eduskunta katsoo suuren valiokunnan mietinnössä SuVM 2/2026 vp esitetyin perustein, että komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EU) 2019/943 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse tulevaisuuden vaatimukset huomioon ottavista sähkölaskuista unionissa vähentämällä järjestelmäkustannuksia ja edistämällä sähköistämistä ja digitalisaatiota on esitetyssä muodossa toissijaisuusperiaatteen vastainen.*

Valiokunnan mietintö SuVM 2/2026 vp

Helsingissä 21.10.2026

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Sinuhe Wallinheimo kok
1. varapuheenjohtaja Laura Huhtasaari ps
2. varapuheenjohtaja Pinja Perholehto sd
jäsen Juho Eerola ps
jäsen Ritva Elomaa ps
jäsen Pertti Hemmilä kok
jäsen Ville Kaunisto kok
jäsen Teemu Keskisarja ps
jäsen Mika Lintilä kesk
jäsen Helena Marttila sd
jäsen Jouni Ovaska kesk
jäsen Susanne Päivärinta kok
jäsen Antti Rinne sd
jäsen Onni Rostila ps
jäsen Arto Satonen kok
jäsen Eerikki Viljanen kesk
varajäsen Inka Hopsu vihr
varajäsen Aleksi Jäntti kok
varajäsen Antti Kangas ps
varajäsen Jani Mäkelä ps
varajäsen Anders Norrback r
varajäsen Mika Riipi kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Kaisa Männistö

Stora utskottet

Förslag till EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING om ändring av förordning (EU) 2019/943 vad gäller framtidssäkring av elräkningar i unionen, genom att minska systemkostnaderna och främja elektrifiering och digitalisering

INLEDNING

Remiss

Europeiska kommissionen lade den 17 juli 2026 fram ett förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2019/943 vad gäller framtidssäkring av elräkningar i unionen, genom att minska systemkostnaderna och främja elektrifiering och digitalisering (nedan *förordningsförslaget* eller *förslaget*). Kommissionen översände förordningsförslaget till riksdagen den 2 september 2026 i enlighet med protokoll nr 2 om tillämpning av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna, fogat till fördraget om Europeiska unionen och fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

Enligt 30 § 3 mom. i riksdagens arbetsordning ska de handlingar som Europeiska unionens institutioner översänder till riksdagen och som innehåller ett utkast till en rättsakt som ska godkännas i lagstiftningsordning antecknas av stora utskottet ha inkommit. Stora utskottet ska sända dem till de behöriga fackutskotten och till Ålands lagting för att de ska kunna meddela stora utskottet sin uppfattning om hur utkastet förhåller sig till subsidiaritetsprincipen.

Enligt 30 § 4 mom. i arbetsordningen kan riksdagen på förslag av stora utskottet besluta att till Europaparlamentets talman samt rådets och kommissionens ordförande lämna ett motiverat yttrande i enlighet med artikel 6 i protokollet om tillämpning av subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen som ingår i EU-fördraget om varför riksdagen anser att förslaget inte är förenligt med subsidiaritetsprincipen.

Ekonomiutskottet beslutade den 8 oktober 2026 att föreslå för stora utskottet att stora utskottet tar upp förordningsförslaget till behandling med avseende på subsidiaritetsprincipen enligt artikel 5.3 i fördraget om Europeiska unionen. Ekonomiutskottet konstaterade i sitt ställningstagande att kommissionen enligt den utredning som utskottet fått inte på ett tillräckligt sätt har visat att målen i förslaget inte kan nås på medlemsstatsnivå eller att de bättre kan nås på unionsnivå. Ekonomiutskottet ansåg att det är oklart om den föreslagna detaljerade regleringen på EU-nivå i sin helhet är nödvändig för att målen för förslaget ska kunna uppnås.

Stora utskottet beslutade den 14 oktober 2026 att ta upp ärendet till behandling och utarbeta ett betänkande med förslag till riksdagens ståndpunkt om förordningsförslagets förenlighet med subsidiaritetsprincipen.

Sakkunniga

Utskottet har hört
- lagstiftningsråd Leo Parkkonen, finansministeriet
- industriråd Tatu Pahkala, arbets- och näringsministeriet

FÖRORDNINGSFÖRSLAGET

Syftet med förordningsförslaget är att minska de systemkostnader som orsakas elanvändarna, stödja elektrifiering och främja digitalisering av elsystemet. Kommissionen anser att det är möjligt att minska kostnaderna för elsystemet genom att använda befintlig infrastruktur på ett effektivare sätt, öka flexibiliteten och införa nya digitala lösningar.

Förordningsförslaget ändrar lagstiftningen om elnätsavgifter och energibeskattning och medför nya bestämmelser om smarta elnät, utbyte av uppgifter om elnät och smarta mätarsystem i elmarknadsförordningen. Dessutom preciserar den föreslagna förordningen förfarandena för elnätsanslutningar och situationer med otillräcklig nätkapacitet. Enligt kommissionen är målet att öka användningen av befintlig nätinfrastruktur, minska systemkostnaderna och stödja elektrifiering.

Ekonomiutskottet fäster i sitt ställningstagande med avseende på subsidiaritetsprincipen särskild uppmärksamhet vid förordningsförslagets bestämmelser om nätavgifter och energibeskattning. Dessa bestämmelser beskrivs närmare nedan.

Nätavgifter

Syftet med de ändringar som rör nätavgifter är enligt kommissionen att stärka incitamenten för användare av elnätet och systemansvariga så att nätet används effektivare, förbrukningstopparna reduceras, flexibiliteten ökas och behovet av att utveckla nätet kan minskas. Den föreslagna förordningen syftar till att precisera de gemensamma principerna på EU-nivå om de tariffmetoder som ska stödja unionens elektrifieringsmål. Ett mål är dessutom att göra nätavgifterna mer transparenta och mer jämförbara och att förbättra bedömningen av en effektiv användning av elnät.

Det centrala innehållet i förslaget rör nätavgifts- och tariffmetoder i artikel 18 i elmarknadsförordningen. Nätavgifter, eller tariffer, syftar på anslutnings- och nättjänstavgifter som tas ut på distributions- och överföringssystemnivå. Genom förslaget preciseras dessutom att med tariffmetoder avses både de nätavgifter som tillämpas på systemets handdatorer och fastställandet av nätinnehavarnas inkomstbildning.

Den gällande elmarknadsförordningen innefattar allmännare principer om avspegling av kostnaderna, transparens och icke-diskriminering i fråga om nätavgifter samt om främjande av en effektiv användning av elsystem. Förslaget preciserar de nuvarande principerna, utvidgar deras

tillämpningsområde, ändrar dem till mer bindande krav och gör en del av dem mer detaljerade. Dessutom ska helt nya krav införas i förordningen. Som ett nytt element fastslår förslaget att artikeln uttryckligen även ska gälla metoder för fastställande av den ersättning som de systemansvariga får.

Förslaget innefattar fortfarande ett krav på att nätavgifterna ska bygga på kostnaderna för en effektiv och strukturellt jämförbar systemansvarigs kostnader och beakta avgifter och inkomster från kompensationssystemet mellan de systemansvariga. Enligt artikel 18.2 ska de omfatta incitament att använda elnätet på ett kostnadseffektivt sätt, optimera utvecklingen, stödja flexibilitetstjänster och flexibla nätanslutningar och ge stöd för att använda digitala lösningar, smarta elnät och smarta mätarsystem.

Metoderna för fastställande av nätavgifter och den ersättning som de systemansvariga får bör framöver inte enbart beakta kraven på avspegling av kostnaderna, energilagring, integrering av förnybar energi och effektiv användning av elnätet i den gällande förordningen utan även de kostnader som systemanvändarna orsakar nätet, och erbjuda användarna incitament att ta ut och mata in el i nätet på ett sätt som stöder en effektiv användning av elsystemet. För artikel 18.2 föreslås även obligatoriska lokaliseringssignaler, incitament för att minska förbrukningstopparna, kapacitetsbaserade avgiftskomponenter och tidsdifferentierade nätavgiftselement.

I artikel 18.2 ska förslaget även utvidga tillämpningsområdet för flera nuvarande principer. Kravet på icke-diskriminering i fråga om nätnivåer ska framöver gälla all förbrukning, produktion och andra systemanvändare istället för ett produktionsfokuserat tillvägagångssätt. Nätavgifterna ska dessutom noggrannare beakta tredjepartstillträde till marknaden, aggregering, energigemenskaper, egenproduktion, energilagring och deltagande i efterfrågeflexibilitet. Dessutom innehåller förslaget mer precisa bestämmelser om främjande av användning av flexibla nätanslutningar och om fastställande av nätavgifter för energilager.

Kommissionen ska också ges befogenhet att anta delegerade akter om en gemensam struktur för nätavgifterna och, på unionsnivå, om harmoniserade tariffmetoder. Genom delegerade akter preciseras även de villkor enligt vilka de nationella tillsynsmyndigheterna kan införa särskilda tariffsystem för specifika kategorier av användare samt samrådskrav i anknytning till tariffmetoder. De föreslagna befogenheterna kan påverka de nationella tillsynsmyndigheternas möjligheter att använda den befogenhet som myndigheterna har getts genom elmarknadsdirektivet att fastställa eller godkänna metoder som ska tillämpas på nätavgifter.

Energibeskattning

Målet med de föreslagna bestämmelserna om elbeskattning är enligt kommissionen att stödja elektrifiering genom att säkra att punktskatten på el inte ska vara högre än skatten på naturgas. Dessutom syftar förslaget till att göra det lättare att för energiintensiva företag använda de elskattenedsättningar eller skattebefrielser som fastställs i energiskattedirektivet. Enligt kommissionen kompletterar åtgärderna för beskattning de åtgärder som gäller nätavgifter, och de stöder övergången från fossila bränslen till el.

För förordningen föreslås en ny artikel 18c om energibeskattning. Enligt förslaget ska medlemsstaterna främja användning av el som energikälla genom beskattningsmässiga styrmetoder. Dessutom ska medlemsstaterna fastställa punktskatter på el och naturgas som omfattas av tillämpningsområdet för rådets direktiv 2003/96/EG om en omstrukturering av gemenskapsramen för beskattning av energiprodukter och elektricitet, nedan kallat energiskattedirektivet, så att skattesatsen för el inte är högre än den skattesats som tillämpas på naturgas. Den föreslagna artikeln ska även omfatta möjlighet att göra undantag från detta krav på grundval av särskilda nationella omständigheter genom ett tidsbegränsat undantag som kommissionen har godtagit.

Enligt förslaget ska dessutom miljökravet i artikel 17.4 i energiskattedirektivet anses vara automatiskt uppfyllt när en medlemsstat tillämpar en nedsatt skattesats eller en skattebefrielse på el som levereras till energiintensiva företag.

Förslaget skulle minska medlemsstaternas skattepolitiska handlingsutrymme genom att det förenar elbeskattningen med beskattningen av naturgas så att skatten på el inte under några omständigheter kan vara högre än skatten på naturgas. Samtidigt skapas en ny möjlighet till energiskattebefrielse för elanvändningen inom energiintensiva industrier. På så sätt skiljer sig förslaget till denna del från de befintliga bestämmelserna om harmoniserad energibeskattning i energiskattedirektivet och från det som möjliggörs för medlemsstaterna.

Kommissionens bedömning av förslagets förenlighet med subsidiaritetsprincipen

Enligt kommissionen kan målen för förslaget inte i tillräcklig utsträckning uppnås genom medlemsstaternas egna åtgärder, eftersom digitaliseringen av elsystemet, utnyttjandet av efterfrågeflexibiliteten och utbyggnaden av smarta elnät omfattar gränsöverskridande dimensioner. Enligt kommissionen kan medlemsstaternas varierande tillvägagångssätt, vad gäller bland annat metoderna för fastställande av nätavgifter samt smarta mätarsystem, leda till en fragmentering på den inre marknaden och göra elmarknadens funktion mindre effektiv. Enligt kommissionen kan åtgärder på unionsnivå göra elsystemet mer effektivt, främja elektrifiering och förbättra elmarknadens funktion inom hela unionen.

Statsrådets bedömning av förslagets förenlighet med subsidiaritetsprincipen

Statsrådet har till riksdagen lämnat en skrivelse (U 59/2026 rd) om förordningsförslaget. Statsrådet anser i sin skrivelse att förslagets överensstämmelse med subsidiaritetsprincipen väcker frågor framför allt när det gäller bestämmelserna om nätavgifter. Enligt statsrådets bedömning har kommissionen inte visat sådana driftstörningar på den inre marknaden eller andra gränsöverskridande problem med nätavgifter som medlemsstaterna inte skulle kunna lösa på ett effektivt sätt på nationell nivå. I motiveringen till förslaget har kommissionen inte heller lagt fram några bevis på att den föreslagna harmoniseringen av metoderna för fastställande av nätavgifter skulle ge sådant mervärde på unionsnivå som inte kan nås inom ramen för det nuvarande regelverket.

Statsrådet anser att förslaget bör granskas också med avseende på proportionalitetsprincipen i fråga om de bestämmelser som utökar den bindande regleringen om nätavgifter på unionsnivå och som ger kommissionen befogenhet att anta delegerade akter om nätavgifter.

Statsrådet förhåller sig mycket avvaktande till befogenheten att anta delegerade akter om en gemensam struktur för nätavgifter och om harmoniserade tariffmetoder. Statsrådet anser att den föreslagna befogenheten gäller väsentliga delar av förordningen och att befogenheten om dessa således inte bör delegeras till kommissionen genom delegerade akter.

Statsrådet anser att de nationella tillsynsmyndigheternas befogenhet i elmarknadsdirektivet (EU) 2019/944) att fastställa eller godkänna överförings- och distributionsnätsavgifterna eller metoderna för fastställande av överförings- och distributionsnätsavgifter eller båda bör ligga kvar på nationell nivå. Förslaget och de delegerade akter som eventuellt antas på grundval av förslaget bör inte leda till en situation där kommissionen faktiskt fastställer innehållet i nätavgiftsmetoderna på ett sätt som inskränker den nationella tillsynsmyndighetens befogenhet enligt direktivet.

När det gäller energibeskattningen konstaterar statsrådet att energibeskattning redan nu ingår i det nuvarande regelverket och är harmoniserade i energiskattedirektivet som fastställer de centrala reglerna för beskattning av el och bränslen. Statsrådet anser att förslaget innehåller en ytterligare harmonisering av energibeskattningen, vilket strider mot det gällande energiskattedirektivet. Detta skulle skapa oklarhet om vilka bestämmelser som ska tillämpas.

Statsrådet anser att det under de fortsatta förhandlingarna noggrannare bör utvärdera om den föreslagna harmoniseringen ger sådant mervärde på unionsnivå som inte skulle kunna nås inom ramen för det nuvarande regelverket.

Statsrådet bedömer i fråga om bestämmelserna om energibeskattning också om förordningsförslagets rättsliga grund är lämplig. Statsrådet anser att det inte är möjligt att använda artikel 194.2 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), som gäller unionens energipolitik, som rättslig grund för bestämmelserna om energibeskattning. Statsrådet anser att artikel 18c om energibeskattning handlar om en harmoniserad indirekt skatt som avses i artikel 113 i EUF-fördraget.

Ålands landskapsregerings ståndpunkt till förordningsförslaget

Ålands landskapsregering har lämnat ett ställningstagande om förordningsförslaget. När det gäller nätavgifterna konstaterar landskapsregeringen att den inte tror att målen med förslaget uppnås genom harmonisering av nättariffer på EU-nivå eller genom att flytta befogenheter inom området från medlemsländerna till kommissionen.

Landskapsregeringen anser att beslut kopplade till nätutveckling och tariffstrukturer även i fortsättningen bör beslutas om på lokal nivå där kunskapen om de lokala behoven och utmaningarna är störst. Landskapsregeringen ställer sig därför kritisk till ökningen av kommissionens befogenheter att anta delegerade akter om EU-gemensamma strukturer för nätavgifter och tariffmetoder. Landskapsregeringen stöder i princip nätavgifter som främjar

flexibilitet, efterfrågeflexibilitet och effektiv användning av elsystemet, men anser att förordningen inte ger medlemsstaterna tillräckligt manöverutrymme för att ta hänsyn till nationella förhållanden och att förordningen inte ska bli onödigt detaljerad.

När det kommer till energibeskattning betonar landskapsregeringen vikten av att EU-reglering inte ska försämra förutsättningarna för perifera områden eller energiintensiv verksamhet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Inledning

Riksdagen har med stöd av protokoll nr 2 om tillämpning av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna, fogat till fördraget om Europeiska unionen och fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, rätt att övervaka att subsidiaritetsprincipen följs och avge ett motiverat yttrande till EU:s institutioner om skälen till att den anser att det förslag som granskas inte är förenligt med subsidiaritetsprincipen.

I enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5.3 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget) ska unionen på de områden där den inte har exklusiv befogenhet vidta en åtgärd om och i den mån som målen för den planerade åtgärden inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och därför, på grund av den planerade åtgärdens omfattning eller verkningar, bättre kan uppnås på unionsnivå. Stora utskottet konstaterar att det aktuella förordningsförslaget omfattas av unionens och medlemsstaternas delade befogenhet.

Granskning av förslaget

Stora utskottet anser att en kostnadseffektiv utveckling av elnäten, främjande av elektrifieringen, investeringar i ren energi, digitalisering och flexibilitet i elsystemet är viktiga mål. Enligt utskottet är det också i princip bra med bestämningsgrunder för nätavgifter som främjar flexibilitet och effektiv användning av elsystemet. Utskottet anser dock att lagstiftningen bör lämna medlemsstaterna ett tillräckligt handlingsutrymme för att beakta nationella omständigheter och att lagstiftningen inte bör vara onödigt detaljerad.

Stora utskottet konstaterar att förordningens bestämmelser om nätavgifter är problematiska med tanke på subsidiaritetsprincipen. Stora utskottet anser att kommissionen inte visat sådana driftstörningar på den inre marknaden eller andra gränsöverskridande problem med nätavgifter som medlemsstaterna inte skulle kunna lösa på ett effektivt sätt på nationell nivå. I motiveringen till förslaget har kommissionen inte heller lagt fram några bevis på att den föreslagna harmoniseringen av metoderna för fastställande av nätavgifter skulle ge sådant mervärde på unionsnivå som inte kan nås inom ramen för det nuvarande regelverket.

Det nuvarande regelverket innefattar redan centrala unionsprinciper om planering av nätavgifter. Däremot är det främst de nationella tillsynsmyndigheterna som ska fastställa hur den ekonomiska

regleringen av nätavgifterna och nätverksamheten i detalj ska genomföras, med beaktande av medlemsstaternas olika elsystem, nätmiljöer och regleringssystem.

Stora utskottet konstaterar att fastställandet av metoder som ska tillämpas på nätavgifter kräver att regionala och lokala förhållanden beaktas. Stora utskottet uppmärksammar att byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (Acer) i sin rapport om fastställandet av nätavgifter har understrukit att det inte finns en enda välfungerande lösning för planering av nätavgifter i alla medlemsstater, utan att den ändamålsenliga praxisen kan variera enligt medlemsstat på grund av skillnaderna mellan olika elsystem och de nationella skillnaderna. Enligt Acer ska de nationella tillsynsmyndigheterna kunna utvärdera de mest ändamålsenliga lösningarna i respektive nationell miljö.

Stora utskottet anser att förslaget till förordning bör bedömas närmare också med avseende på proportionalitetsprincipen när det gäller regleringen av nätavgifterna, inklusive förslagen till befogenheter att anta delegerade akter. Eftersom det inte har gjorts någon konsekvensbedömning av förslaget och alternativa tillvägagångssätt inte har jämförts, är det delvis oklart om det valda regleringssättet och dess detaljnivå är nödvändiga för att målen för förslaget ska nås.

Stora utskottet anser att det är viktigt att de valda metoderna att nå målen med förslaget är ändamålsenliga och ger ett tydligt europeiskt mervärde. Det bör göras en noggrann utvärdering av om en mer detaljerad harmonisering på unionsnivå av nätavgifterna och metoderna för fastställande av den ersättning som de systemansvariga får är den effektivaste och ändamålsenligaste metoden att hejda kostnaderna för elsystemet och främja elektrifiering och kostnadseffektiv användning av elnät.

När det gäller energibeskattningen påpekar stora utskottet att det i propositionen föreslås ändringar i den redan harmoniserade energibeskattningen. Det nuvarande energiskattedirektivet gör det redan möjligt för medlemsstaterna att tillämpa reducerade skattesatser på el och beskatta el lindrigare än naturgas.Därför anser stora utskottet att det inte är klart att de bestämmelser om harmonisering av energibeskattningen som ingår i förordningsförslaget ger ett sådant mervärde på unionsnivå som inte kan uppnås inom ramen för det nuvarande regelverket. Stora utskottet anser därför att förslaget är problematiskt med tanke på subsidiaritetsprincipen också i fråga om bestämmelserna om energibeskattning. Stora utskottet anser att frågorna kring energibeskattningens nivå och struktur och skattesatserna i första hand ingår i energiskattedirektivets bestämmelser.

När det gäller bestämmelserna om energibeskattning uppmärksammar stora utskottet också den rättsliga grunden för förordningsförslaget. Förslagets rättsliga grund är artikel 194.2 om unionens energipolitik i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). Enligt kommissionen är syftet med bestämmelserna om beskattning att stödja elektrifiering och minska användningen av fossila bränslen som en del av förslagets allmänna mål för att minska elräkningarna och kostnaderna för elsystemet. Kommissionen anser att arten av bestämmelserna om beskattning är energipolitisk och utgör åtgärder som stöder genomförandet av förslagets huvudsakliga mål och att bestämmelserna därför kan godkännas som underordnade delar av förslaget baserat på artikel 194.2 i EUF-fördraget.

Stora utskottet anser att de föreslagna ändringar som gäller energibeskattning och som föreslår begränsningar av en medlemsstats möjlighet handlar om att fastställa ändamålsenliga skattenivåer och en ändamålsenlig beskattningsstruktur om centrala delar av och principer för energibeskattningen. Förordningsförslaget verkar utifrån dess innehåll inte på ett tydligt sätt ha ett enda huvudsakligt syfte, det vill säga förbättring av energimarknadens funktion, utan en väsentlig del av förslaget gäller i betydande utsträckning beskattning. Stora utskottet anser att artikel 18c om energibeskattning gäller en sådan harmonisering av indirekta skatter som avses i artikel 113 i EUF-fördraget och att artikel 194.2 i EUF-fördraget därför inte kan användas som rättslig grund för bestämmelserna om energibeskattning.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Stora utskottets förslag till beslut:

Stora utskottet föreslår att riksdagen godkänner följande motiverade yttrande enligt protokoll nr 2 om tillämpning av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna, fogat till EU-fördragen:

> *Riksdagen anser på de grunder som anges i stora utskottets betänkande StoUB 2/2026 rd att kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2019/943 vad gäller framtidssäkring av elräkningar i unionen, genom att minska systemkostnaderna och främja elektrifiering och digitalisering, i den form det har lagts fram strider mot subsidiaritetsprincipen.*

Utkast till betänkande

Helsingfors 14.10.2026

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Sinuhe Wallinheimo saml
förste vice ordförande Laura Huhtasaari saf
andre vice ordförande Pinja Perholehto sd
medlem Sanna Antikainen saf
medlem Eva Biaudet sv
medlem Juho Eerola saf
medlem Ritva Elomaa saf
medlem Elisa Gebhard sd
medlem Timo Harakka sd
medlem Pertti Hemmilä saml
medlem Ville Kaunisto saml
medlem Teemu Keskisarja saf
medlem Mai Kivelä vänst
medlem Jani Kokko sd
medlem Terhi Koulumies saml
medlem Mika Lintilä cent
medlem Helena Marttila sd
medlem Jouni Ovaska cent
medlem Susanne Päivärinta saml
medlem Antti Rinne sd
medlem Onni Rostila saf
medlem Arto Satonen saml
medlem Sari Tanus kd
medlem Eerikki Viljanen cent
medlem Sofia Virta gröna
ersättare Pauli Aalto-Setälä saml
ersättare Inka Hopsu gröna
ersättare Aleksi Jäntti saml
ersättare Antti Kangas saf
ersättare Kimmo Kiljunen sd
ersättare Ari Koponen saf
ersättare Pia Lohikoski vänst
ersättare Jani Mäkelä saf
ersättare Anders Norrback sv
ersättare Martin Paasi saml
ersättare Mika Riipi cent
ersättare Ville Skinnari sd
ersättare Ville Väyrynen saml

Sekreterare var

utskottsråd Kaisa Männistö.